

bataljong

Sterk beleid
voor jonge inwoners

Beleidsparticipatie van kinderen en jongeren, een taak voor alle diensten?

MEER INFO VIND JE OP:
www.bataljong.be/bouwstenen

Beleidsparticipatie van kinderen en jongeren, een taak voor alle diensten?

Als jeugdambtenaar wil je een beleid voor en door kinderen en jongeren. Een beleid dat gebaseerd is op inspraak en participatie met de doelgroep, want ook kinderen en jongeren hebben een stem. Gelukkig sta je er als jeugdambtenaar niet alleen voor. Je collega's van andere diensten kunnen ervoor zorgen dat inspraak en participatie van kinderen en jongeren doorheen de andere beleidsthema's een plaats krijgt en sterker nog, **een reflex** wordt: "Wat zouden kinderen en jongeren hiervan denken?"

Verankering van participatie en inspraak van kinderen en jongeren in het meerjarenplan, participatiereglement, visie, ... wijst een duidelijke richting aan en biedt houvast om de stem van kinderen en jongeren mee te nemen. Participatie- en inspraakinitiatieven vermelden bij het veld 'jeugd' volstaat niet. Het draait erom in alle beleidsdomeinen rekening te houden met de leefwereld van kinderen en jongeren.

Deze visietekst geeft je handvatten om die brede reflex in andere diensten en plannen binnen te krijgen.

Inhoudstafel

VISIE OP BELEIDSPARTICIPATIE	P. 4
Wat is participatie voor kinderen en jongeren?	
Participatie geregeld	
BRUGGEN BOUWEN	P. 7
Ga voor samenwerking	
Bruggen bouwen met andere beleidsdomeinen	
BELEIDSPARTICIPATIE EN HET MEERJARENPLAN	P. 13
Hoe doelstellingen formuleren?	
VOORBEELDEN LOKALE SAMENWERKINGEN	P. 15

Visie op beleidsparticipatie

Wat is participatie voor kinderen en jongeren?

Participatie is een fundamenteel recht van kinderen en jongeren. Gemeentebesturen hebben hierin een belangrijke rol te vervullen omdat ze een grote invloed hebben op de directe leefomgeving van kinderen en jongeren.

Als we het hebben over **participatie van kinderen en jongeren aan het beleid**, bedoelen we daarmee:

- Van kleuters tot en met jongvolwassenen.
- Participatie als meer dan deelnemen aan een activiteit.
- Creëren van een voedingsbodem zodat kinderen en jongeren de ruimte krijgen om hun stem te geven, zowel bottom-up (vanuit zichzelf een thema aankaarten) als top-down (als bestuur/dienst een thema naar voor schuiven).
- Breed beleid voor kinderen en jongeren is niet enkel vrije tijd maar ook mobiliteit, veiligheid, welzijn, duurzaamheid, ... kortom alles waarmee kinderen en jongeren in aanraking komen en wat effect heeft op hun leefwereld.
- Kinderen en jongeren op een volwaardige manier betrekken.

Het doel is om participatie te benaderen als een **win-winsituatie**.

- Contact met de doelgroep verruimt je kennis over hun leefwereld.
  - Waar is de doelgroep mee bezig?
  - Waarvan liggen ze wakker?
  - Wat zijn trends, hypes, noden en behoeften die leven bij de doelgroep?
- Vanuit de doelgroep werken leidt tot een gedragen beleid.
- Het betrekken van kinderen en jongeren creëert nieuwe netwerken en kansen.
- Jonge inwoners verantwoordelijkheid geven is investeren in actief burgerschap.
  - Kinderen en jongeren leren hun mening te formuleren en maken kennis met de werking van een lokale democratie.
  - Je versterkt hen in hun rol als volwaardig burger.
  - Ze leren kritisch nadenken en worden uitgedaagd om tot een consensus te komen.

“Het doel is om participatie te benaderen als een **win-winsituatie**.”

Participatie geregeld

Het betrekken van kinderen en jongeren en hen laten participeren is verankerd in verschillende decreten. Naast deze decreten bestaan er nog verdragen die participatie van kinderen en jongeren aan het beleid verzekeren.

INTERNATIONAAL VERDRAG VAN DE RECHTEN VAN HET KIND

In het Kinderrechtenverdrag ligt de basis om kinderen en jongeren te betrekken bij het beleid. Een heldere visie daarover vind je op de [website van Unicef](#).

Het Kinderrechtenverdrag vertrekt vanuit vier leidende principes, waarvan participatie er één is: het principe van non-discriminatie (art. 2), het hoger belang van het kind (art. 3), het recht op leven, overleven en ontwikkeling (art. 6) en tot slot het recht gehoord te worden en ernstig te worden genomen (art. 12).

Die leidende principes zijn ook terug te vinden in onze Grondwet (art. 11 en 22bis) waarin zowel het belang van het kind, recht op meningsuiting, recht op ontplooiing en het non-discriminatiebeginsel zijn opgenomen. Het is in se het recht van kinderen en jongeren, die een derde van de bevolking vormen (Statistiek Vlaanderen, 2019), om deel te nemen aan de samenleving en aan het beleid.

DECREET LOKAAL JEUGDBELEID

Een eerste manier waarop de participatie van kinderen en jongeren verzekerd wordt is via het decreet Lokaal Jeugdbeleid. Dit decreet handelt over het bestaansrecht van de jeugdraad als adviesraad.

De jeugdraad = adviesorgaan dat is opgericht om de betrokkenheid en de inspraak van kinderen en jongeren te verzekeren bij de beleidsvoorbereiding, bij de uitwerking van de gemeentelijke dienstverlening en bij de evaluatie ervan, inzonderheid de voorbereiding en uitvoering van het meerjarenplan van de gemeente of dat is opgericht om de betrokkenheid en de inspraak van kinderen en jongeren te verzekeren bij de voorbereiding en uitvoering van het jeugdbeleid van de Vlaamse Gemeenschapscommissie; (Art.2)

Het hebben van een jeugdraad is nog steeds decretaal verplicht. Hoe de jeugdraad zich organiseert, staat niet vast. Bataljong daagt de jeugdleden uit om participatie te organiseren en de stem van kinderen en jongeren te vertegenwoordigen op verschillende en creatieve manieren.

Voor meer informatie zie: [Decreet lokaal jeugdbeleid](#)

DECREET LOKAAL BESTUUR

Dit decreet regelt de organisatie van een stad en gemeente. In het kader van beleidsparticipatie is vooral titel 6: participatie van de burger belangrijk. Daarin staat hoe de gemeente participatie kan organiseren met de burgers en dus ook met kinderen en jongeren. Het gaat over klachtenbehandeling, inspraak en voorstellen van burgers, verzoekschriften en ook alle regels rond het opzetten van een volksraadpleging.

Belangrijk hierbij is hoofdstuk 2 (inspraak en voorstellen van burgers), artikel 304:

- Onder voorbehoud van de wettelijke en decretale bepalingen die op dit gebied gelden, kan alleen de gemeenteraad overgaan tot de organisatie van raden en overlegstructuren die als opdracht hebben op regelmatige en systematische wijze het gemeentebestuur te adviseren (§3).
  - De gemeenteraad kan zelf raden organiseren en benoemen met uitzondering van de jeugdraad.
- De gemeenteraad bepaalt bij reglement de wijze waarop concreet vorm gegeven wordt aan de inspraak, vermeld in paragraaf 1 tot en met 4, voor de gemeente en haar organen (§5).
  - Een reglement waarbij ze aangeven hoe inspraak wordt georganiseerd is het participatiereglement.

CULTUURPACT

In 1972 sloten de politieke partijen een akkoord, namelijk het Cultuurpact. Hierdoor moeten openbare culturele instellingen pluralistisch zijn en mogen zij geen gebruikers discrimineren om ideologische, filosofische of politieke redenen.

Er zijn 7 basisregels binnen het Cultuurpact. De eerste basisregel beschrijft dat een gemeente ertoe verplicht is om gebruikersverenigingen en de ideologische en filosofische strekkingen te betrekken bij de voorbereiding en de uitvoering van het cultuurbeleid. In de praktijk moet deze deelname aan het cultuurbeleid gebeuren door middel van gestructureerde en erkende inspraak- en adviesorganen, bijvoorbeeld: culturele raden, jeugdraden, sportraden, hoge raden, ... Hierin moeten niet alleen alle strekkingen vertegenwoordigd zijn, de wet stelt ook dat een onrechtmatig overwicht van een bepaalde strekking vermeden moet worden. De overheden zijn bovendien verplicht organen voor inspraak en advies op te richten als er nog geen passende structuren bestaan. Met andere woorden, je moet minstens een raad hebben die verenigingen betreft bij het beleid.

De cultuurpactcommissie kijkt na of de regels nageleefd worden. Voor meer informatie zie: Cultuurpact

Bruggen bouwen

Ga voor samenwerking

Als jeugdambtenaar sta je voor de uitgaging om participatie uit te dragen en te zoeken naar goede manieren om **zowel top-down als bottom-up** te werken en inspraak te verzekeren. Het draait erom constant bezig te zijn met de stem van kinderen en jongeren en dit ook werkbaar te houden. Je zoekt naar verschillende manieren om participatie mogelijk te maken en stopt niet na een eenmalige actie. Bij elke stap vraag je je af: "Hebben kinderen en jongeren hier iets over te zeggen?" Het antwoord zal vaak 'ja' zijn, en dan is het belangrijk om ook effectief over te gaan tot een bevraging of actie.

Zie het breed en streef naar een verankering van participatie van kinderen en jongeren in **het meerjarenplan, je participatiereglementen en projecten**. Zorg ervoor dat andere diensten zich mee achter participatie van jonge inwoners zetten. Het is de opdracht van de gemeente om ambtenaren te vormen zodat ze hun voelsprietten nog verder kunnen ontwikkelen en netwerken in de gemeente kunnen uitbouwen.

Betrek de jeugdraad bij het opzetten van participatietrajecten, zo zal je meer draagvlak krijgen en sta je al dichterbij de doelgroep. Vraag hen om mee te werken en maak duidelijk dat de jeugdraad een verplichte adviesraad is (ongeacht de vorm) die de stem van kinderen en jongeren moet vertegenwoordigen. Besef dat de jeugdraad niet alle jongeren bereikt en het dus een grote meerwaarde is om ook via andere kanalen kinderen en jongeren te betrekken bij het ontwikkelen van participatietrajecten.

Bruggen bouwen met andere beleidsdomeinen

Als jeugdambtenaar kan jij, met jouw expertise, ervoor zorgen dat de stem van kinderen en jongeren gegarandeerd wordt. Dat hoef je echter niet alleen te doen. Ga daarom met andere diensten aan tafel zitten, maak afspraken en bouw bruggen. Als je kinderen en jongeren wil betrekken bij het hele beleid, dan moet dit gedragen worden door de hele gemeente en dus door alle beleidsdomeinen.

Hieronder volgen een paar **tips & tricks per beleidsdomein** van hoe je als jeugdambtenaar ondersteuning kan geven en krijgen. Kinderen en jongeren betrekken bij alle beleidsdomeinen zorgt immers voor een breed en gedragen beleid. Bouw je contacten en netwerk uit en zorg voor **een jeugdreflex binnen de gemeentelijke/stedelijke diensten**.

De tips & tricks die we meegeven zijn natuurlijk niet het enige wat je als jeugdambtenaar kan doen of waar andere diensten jou mee kunnen helpen. Het zijn ideeën die je op weg kunnen helpen en aansporen om op verschillende manieren bruggen te slaan. Daarnaast is het begrip participatie ook een containerbegrip. Het is namelijk moeilijk om participatie vaak concreet te krijgen. Laat daarom deze voorbeelden vooral inspirerend werken. Succes!

→ COMMUNICATIE

Communicatie is de eerste stap bij participatie. Je kan pas goed aan beleid participeren als je over de juiste informatie beschikt. Daarom is het belangrijk om je dienst communicatie hierin mee te nemen. Communiceren met kinderen en jongeren verloopt nu eenmaal anders dan met volwassenen.

- Streef naar duidelijke communicatie voor elke burger en dus ook voor de allerkleinsten. Toets je communicatiestrategie eens af in een school, jeugdbeweging, kinder(gemeente)raad of een jeugdraad.
- Publiceer leesbare documenten over het beleid en het meerjarenplan. Zorg dat elke burger en dus ook kinderen en jongeren dit begrijpen en zich uitgedaagd voelen om deel te nemen.
- Zin om een jongerenmerk te ontwikkelen om activiteiten en participatiemomenten aan te kondigen? Vraag eens aan de communicatiedienst om met je mee te denken.
- Is er nood aan een apart kanaal of een andere manier om kinderen en jongeren te informeren over de werking van de gemeente/stad? Online participatieplatformen zijn hot, maar zorg er voor dat het toegankelijk blijft voor jongeren. Bekijk wat de dienst communicatie jou kan bieden of doe zelf voorstellen.

→ BELEIDSPARTICIPATIE

In sommige steden en gemeenten is er een aparte dienst die zich bezighoudt met beleidsparticipatie. Deze dienst zoekt naar verschillende manieren om de burger te betrekken en op de hoogte te houden van het gevoerde beleid in de gemeente. Maar betrekken ze ook voldoende de stem van kinderen en jongeren? Worden ook kinderen en jongeren op de hoogte gebracht?

- Toets af hoe ze kinderen en jongeren gaan bevragen en geef hen tips indien nodig.
- Maak duidelijk dat kinderen en jongeren competent genoeg zijn en zich een mening kunnen vormen over verschillende beleidsthema's.
- Organiseer je zelf een bevraging of actie? Vraag hen om hulp en tips, zij hebben ervaring.
- Materiaal of budget nodig? Ga na of je iets kan lenen en zoek uit hoe je een project samen kan uitvoeren of de kosten kan delen.
- Ga na of je gemeente/stad wil investeren in een participatie-ambtenaar die alle processen kan regelen en stroomlijnen.
- Wil je jongeren en beleidsmakers op een leuke manier samenbrengen maar heb je geen budget? Via de subsidielij 'jeugddialog' van het Erasmus+ programma kan je centen aanvragen om een project/activiteit op te zetten om participatie te organiseren tussen jongeren en beleidsmakers. Dit kan zowel nationaal als internationaal.

→ MOBILITEIT

Kinderen en jongeren nemen vaak elke dag de fiets, wandelen naar school of moeten zich haasten om de tram of bus te halen. Net zoals bij volwassenen maakt mobiliteit deel uit van de leefwereld van kinderen en jongeren. Hoe kan je er als jeugdambtenaar voor zorgen dat kinderen en jongeren ook hierbij betrokken worden?

- Stippel samen met de dienst mobiliteit een traject uit om te achterhalen of kinderen en jongeren veilig kunnen fietsen, stappen, steppen en skaten.
- Betrek de dienst mobiliteit van in het begin bij het plan voor een nieuw skatepark.
- Overleg over veilige school- en speelomgevingen. Zet samen in op de organisatie van schoolstraten en speelstraten.
- Breng samen met de kinderen en jongeren het traject van huis naar school in beeld. Waar zitten de zwarte punten? En hoe maak je ze veiliger?
- Ga na hoe het openbaar vervoer nog meer afgestemd kan worden op school en vrije tijd-uren.
- Zet samen met de dienst mobiliteit en communicatiedienst in op een mentaliteitswijziging van de inwoner.

→ ONDERWIJS

Kinderen en jongeren brengen een groot deel van hun tijd door op school. Daar leren ze om met andere klasgenoten samen te werken en uitdagingen aan te gaan. Ze worden geconfronteerd met vakken als burgerschap en worden uitgedaagd in het ontwikkelen van een eigen stem. Als jeugdambtenaar kan je de school benaderen als partner en kan je je samen inzetten om de stem van kinderen en jongeren te vertegenwoordigen. Het is ook een plek waar je veel jongeren kan bereiken.

- Overtuig de scholen van het belang van de stem van kinderen en jongeren en werk aan dat partnerschap.
- Wil je veel kinderen en jongeren bereiken? Stel dan voor om langs te komen tijdens de middag of om eens een les over te nemen. Zo stoort je de schoolwerking en de lessen niet.
- Ga aan de schoolpoort staan om uitnodigingen, flyers en informatie uit te delen.
- Moedig scholen aan om kinderen en jongeren te betrekken bij het schoolbeleid. Geef hen ruimte om mee de nieuwe speelplaats te ontwerpen, laat hen mee het jaarthema bepalen, zoek samen naar hoe (cyber)pesten aangepakt kan worden ...
- Zet in op Brede Scholen. Dit zijn samenwerkingsverbanden tussen verschillende sectoren die een brede leer- en leefomgeving in de vrije tijd en op school willen creëren.
- Veel scholen werken met leerlingenraden. Hoe kan je deze geëngageerde jongeren mee op sleeptouw nemen om hen zowel breed in hun school te laten participeren als in de gemeente/stad?

→ WELZIJN

Binnen het thema welzijn zijn verschillende diensten en organisaties betrokken. Er zijn ook heel wat kruispunten tussen jeugd welzijn, jeugdwerk en beleid voor kinderen en jongeren. Hoe kinderen en jongeren zich voelen, hangt van veel verschillende factoren af: een moeilijke thuissituatie, niet kunnen deelnemen aan een vrijetijdsleven, niet terecht kunnen bij vrienden, pesten ...

Voor elk van die thema's kan je via participatie de stem van die kinderen en jongeren tot bij de welzijnsdiensten brengen. De jeugddienst kan fungeren als tussenpersoon, opent nieuwe perspectieven en vraagt ondersteuning waar nodig. Heb jij al een idee waar je overal terecht kan?

- Streef naar een integrale aanpak met het Huis van het Kind.
- Is er een JAC? Ga een samenwerking aan met het oog op 'Waar kunnen jongeren terecht?'. Zo kunnen jullie elkaar ondersteunen.
- Al gehoord van een OverKop-huis? Toets eens af welke mogelijkheden er zijn om samen aan de slag te gaan en waar je ook van hen ondersteuning kan krijgen.
- Betrek kinderen en jongeren in een kwetsbare situatie mee in het lokaal netwerk voor bijvoorbeeld vrije tijd. Ga na wat zij nodig hebben in hun vrije tijd en wat er voor hen haalbaar is. Check dit eens op de website van Demos.
- Opvoedingspunt aanwezig? Zoek naar een mogelijk partnerschap.
- Denk na over een kansentariaf voor kinderen en jongeren voor vrijetijdsbesteding.
- Zorg voor een afstemming met de kinderopvang (IBO's).
- Zet in op een drug- en alcoholbeleid en betrek kinderen en jongeren hun stem hierin.
- Ga na hoe kinderen en jongeren kijken naar hun fuifklimaat. Ontwerp samen een feestwijzer voor een veilig en gezond feest- en fuifklimaat. Neem eens een kijkje op [Ik organiseer](#) en gebruik hun tips.
- Werk samen met kinderen en jongeren aan een warme stad/gemeente.
- Is er een jeugd welzijnsoverleg in je gemeente/ stad? Zoek naar mogelijkheden om je steentje hierin bij te dragen als (jeugd)dienst en de nodige informatie te verzamelen.

→ OPENBARE RUIMTE

Het marktplein, speelplein, sportplein, de wijk, de straat, ... Ook kinderen en jongeren zijn (hoofd)gebruiker van de openbare ruimte in jouw stad of gemeente. Betrek hen in nieuwe projecten en bij de heraanleg van huidige openbare ruimte en infrastructuur.

- Betrek kinderen en jongeren vanaf het begin bij het ontwikkelen van nieuwe speel- en sportplekken in je gemeente. Kind & Samenleving heeft hier veel kennis en ervaring mee, check zeker de Pictoplay methodiek.
- Zet in op speel- en schoolstraten.
- Zorg voor voldoende ontmoetings- en speelruimte bij nieuwe verkavelingen en voorzie ontmoetingsmomenten. Dit verbindt jongeren en werkt vaak participatie in de hand.
- Vaardig iemand van de jeugdraad (of andere dienst/raad) in de Gemeentelijke commissie voor ruimtelijke ordening/Gecoro af, zodat er ook door de bril van kinderen en jongeren wordt gekeken.
- Schrijf je een opdracht uit? Neem de voorwaarden op dat kinderen en jongeren en/of de jeugddienst betrokken moeten worden bij het ontwikkelen van een site. Zo wordt participatie telkens een vast onderdeel van het project.
- Laat je door de dienst openbare ruimte ondersteunen in het zoeken naar toffe locaties en het plannen van evenementen op locatie.

→ MILIEU

“Hoe moet het verder met onze wereld?”, “Waar moeten wij straks spelen?”, dat zijn bedenkingen die kinderen en jongeren zich maken. Het is al lang duidelijk dat kinderen en jongeren bezig zijn met de natuur en hun omgeving. Ze hebben dan ook veel te vertellen over hoe het anders zou kunnen en wat ze zouden aanpassen in hun stad of gemeente. Als jeugdambtenaar kan je hen de kans geven hun stem in dit debat te laten horen.

- Zet in op groene ruimte in je stad en gemeente. Ga samen met de milieudienst na waar de kinderen en jongeren groene zones/ruimtes missen.
- Geef kinderen en jongeren de kans om eens hun eigen vuilbakkencircuit te tekenen. Waar gooien ze hun afval weg? Zijn de vuilbakken te hoog? Liever een vuilbak met muziek of een duidelijk bord? Kinderen en jongeren hebben hier een interessante visie over.
- Laat kinderen en jongeren samen met de speelpleinwerking nadenken over hoe de speelpleinwerking kan inzetten op duurzaamheid.
- Zet in op ecologisch fuiven, organiseer je activiteiten duurzaam en ga na hoe je milieuvriendelijk op kamp kan gaan.
- Daarnaast is een kindvriendelijke gemeente vaak ook vriendelijk voor iedereen. Door in te zetten op de kinderen en jongeren creëer je vanzelf een draagvlak.

→ OUDEREN

Het is altijd interessant om de oudste en de jongste spelers in het veld samen te brengen. Ze bekijken de wereld op een andere manier en zijn de experts over hun eigen leefwereld. Door te werken aan een kind- en seniorvriendelijke stad (8 to 80 cities), bouw je aan een stad waarbij elke inwoner baat heeft. Kinderen en jongeren staan vaak ook dicht bij de leefwereld van ouderen dan we denken. Denk maar aan de tijd die ze doorbrengen met hun grootouders. Hoe breng je deze twee leefwerelden samen? Hoe zorg je voor interactie tussen beide doelgroepen?

Hulp nodig? Betrek ouderen bij het uitvoeren van participatietrajecten voor kinderen en jongeren. Ze zijn vaak bereid mee te helpen in hun vrije tijd en kunnen een handige extra werkkracht vormen.

- Denk na over intergenerationele projecten waarbij je jong en oud een stem kan geven en kan laten samenwerken.
- Organiseer een Buitenspeeldag waarop ook de grootouders zich kunnen uitleven en laat ze meedenken over avontuurlijk spelen.

→ ECONOMIE

Waar zitten de ondernemerskansen voor kinderen en jongeren in de gemeente? Wanneer is een stad of gemeente aantrekkelijk voor jonge gezinnen en jongeren om zich daar te vestigen en te blijven? Hoe zet je via economie in op vergroening? Betrek kinderen en jongeren om hierover na te denken.

- Zet in op ondernemerschap. Via Formaat kan je ook via je jeugdhuis ondernemerschap stimuleren.
- Stimuleer jongeren om in de stad/gemeente te blijven wonen - jonge gezinnen blijven als het aantrekkelijk is voor hun gezin. Via inspraak en participatieprocessen kom je te weten wat jonge gezinnen en kinderen en jongeren belangrijk vinden.
- Organiseer samen met jongeren een jobbeurs in samenwerking met de lokale middenstand en maak de drempel kleiner.

→ SPORT

Heel wat kinderen en jongeren doen aan sport of willen graag aan sport doen. Hoe krijg je als jeugdambtenaar iedereen mee? En krijg je ook de stem van kinderen en jongeren binnen het sportaanbod en de organisaties?

- Zorg ervoor dat de stem van kinderen en jongeren aanwezig is binnen de sport- en vrijetijdsraad.
- Voorzie een toegankelijk recreatief sportaanbod voor iedereen.
- Heb aandacht voor fysiek inactieve of kwetsbare kinderen en jongeren. Denk hierbij zowel aan een georganiseerd (bv. in sportclubs) en niet-georganiseerd (bv. basketbalpleintje in de buurt) aanbod. Ga voor gekende en minder gekende sporten zoals parcours, korfbal, kickboksen, ...
- Vraag of de dienst sport zijn recreatief sportaanbod aftoetst bij kinderen en jongeren.

→ CULTUUR

Ook kinderen en jongeren hebben het recht op een cultuuraanbod dat hun zintuigen prikkelt. Om het met de woorden van de Vlaamse overheid te zeggen: "Culturele competenties geven kinderen en jongeren een kompas en dragen bij tot persoonlijke, maatschappelijke én sociale ontwikkeling. Cultuur is een kinderrecht voor alle kinderen en jongeren. Het gaat om het ontwikkelen van creativiteit die kan ingezet worden in het verdere leven, de loopbaan, vrije tijd ..."

- Stimuleer de cultuurcentra in het afstemmen van hun aanbod aan kinderen en jongeren. Zorg dat er een uitgebreid aanbod is voor zowel kinderen als jongeren als volwassenen.
- Ga na wat kinderen en jongeren graag zouden zien, horen of doen. En schakel hiervoor de hulp van de cultuurdienst in.
- Leg bij de cultuurdienst de nadruk op het uitwerken van een aanbod voor kinderen en jongeren in samenwerking met hen.
- Streef naar een samenwerking met de cultuurdienst (centra) om de jongerencultuur binnen te brengen in het programma.
- Er liggen heel wat kansen te rapen bij een samenwerking tussen cultuurcentra en het jeugdhuis. In het jeugdhuis zijn ze ook vaak bezig met cultuur.

**"Cultuur is een
kinderrecht voor alle
kinderen en jongeren."**

→ POLITIE

Politie, uw vriend? Als het over kinderen en jongeren gaat, zitten ze vaak in de categorie 'overlast' of 'op het verkeerde pad'. Als jeugdambtenaar ken je de doelgroep door en door en kan je jongeren een gezicht geven zodat politiediensten anders naar hen kijken en anders handelen. Daarnaast kan je de politie ook binnenbrengen in de leefwereld van kinderen en jongeren en zorgen voor een wederzijds begrip.

- Betrek de politie bij het oplossen van conflicten. Geef jongeren hier ook een stem in.
- Breng kinderen en jongeren samen met de politie als het gaat over technische regels/wetten en om hierover te discussiëren, zoals bijvoorbeeld het GAS-reglement.
- Ga na wat de politie als dienst te bieden heeft aan kinderen en jongeren. Hoe zit het met hun ongevalpreventie, inbraakpreventie (voor je lokalen), geluidsoverlast ...?
- Zorg dat de politie jouw dienst kent en jij de politie. Zo kan je sneller op de bal spelen wanneer het nodig is.

“If you want to go fast, go alone. If you want to go far, go together.”

Paul Oberschneider

→ JEUGD

Er zijn natuurlijk ook aanbevelingen die de verschillende domeinen overschrijven die teruggebracht kunnen worden tot je eigen dienst. Wat kan je als jeugdambtenaar zelf doen? Hoe kan je met participatie aan de slag gaan binnen je eigen domein?

- Voorzie ruimte om kinderen en jongeren te informeren over het beleid.
- Zorg dat er personeelstijd wordt beschreven om kinderen en jongeren te betrekken. Het is misschien wel hét moment om een extra personeelslid aan te kaarten.
- Zorg ervoor dat de neuzen in dezelfde richting staan. Voorzie ruimte voor intersectorale samenwerking en netwerking, bv.: teambuilding.
- Voorzie ruimte om een netwerk met vrijwilligers en een vrijwilligersbeleid uit te bouwen.
- Voorzie vormingsbudget voor je eigen kennisopbouw en netwerking en dat van de jeugdraad.
- Voorzie de tijd en ruimte om projectsubsidies te verkennen en in te dienen.
- Schep de ruimte om met buurgemeenten samen te werken.
- Pak het huidige meerjarenplan nog eens vast. Zijn er in het verleden kansen gemist? Anticipeer hierop.
- Lobby bij sleutelpersonen, een gedragen idee raakt verder dan wanneer je alleen staat. Kortom: zoek medestanders.
- Maak er een doelstelling van om anders-georganiseerde jongeren te betrekken of grondig in kaart te brengen.
- Is er een kinder(gemeente)raad die mee input kan geven?
- Laat de jeugdraad hun standpunten bekend maken aan het grote publiek.
- Geef de erkenning van de jeugdraad een plaats en ijver voor goede afspraken. Ga voor twee succesverhalen per jaar.
- Heeft je jeugdraad een memorandum geschreven en kunnen die punten mee in het meerjarenplan worden opgenomen?

Beleidsparticipatie en het meerjarenplan

Dit document geeft je handvatten om participatie van kinderen en jongeren te verankeren binnen andere diensten. Daarnaast willen we jou en je collega's, (jeugd)ambtenaren en schepenen (van jeugd) ook inspireren om:

- Participatie op een integrale manier mee op te nemen in het meerjarenplan en sectoroverschrijdend te werken.
- Participatie-initiatieven in het meerjarenplan te voorzien/op te nemen en wtruimte te creëren om kinderen en jongeren effectief te betrekken bij het beleid.

Maar hoe doe je dat? Hieronder formuleren we een paar voorstellen.

Hoe doelstellingen formuleren?

Welk soort doelstellingen kan je meenemen in je meerjarenplan, zowel op hoger niveau als op het niveau van vrije tijd en jeugd? Strategische doelstellingen zijn altijd iets algemener geformuleerd en naar de toekomst gericht. Je operationele doelstellingen zijn concreter en zijn specifieke doelstellingen en acties.

→ STRATEGISCHE DOELSTELLING (ALGEMEEN)

Alle burgers, dus ook kinderen en jongeren, worden betrokken in verschillende processen om mee te bouwen aan het lokale beleid en de uitvoering ervan.

Operationele doelstelling 1

De gemeente heeft een participatiereglement.

ACTIES

- De gemeente stelt een visie op over participatie.
- De gemeente stelt een afwegingskader op, dat duidelijke principes volgt hoe een dienst een participatietraject kan organiseren.
- De jeugddienst/vrijtijdsdienst heeft mandaat om het participatiereglement op te volgen en werkt mee aan participatietrajecten binnen hun eigen domein.
- De jeugddienst/vrijtijdsdienst werkt mee aan participatietrajecten die dienstoverschrijdend zijn en waar kinderen en jongeren ook baat bij hebben.
- Alle burgers, in het bijzonder ook kinderen en jongeren, kunnen betrokken worden binnen een participatietraject afhankelijk van het thema.
- De adviesraden worden minstens geïnformeerd over de nieuwe, bestaande en lopende participatieprocessen en de kans tot een actieve rol op te nemen binnen het proces.

Operationele doelstelling 2

De gemeente ondersteunt en stimuleert adviesraden als deel van een participatief beleid.

ACTIES

- De jeugdraad erkennen in hun rol om inspraak en participatie te verzekeren van kinderen en jongeren in de gemeente.
- De jeugdraad en (jeugd)diensten worden geïnformeerd, uitgenodigd en betrokken wanneer (nieuwe) plannen, beslissingen en activiteiten impact hebben op de leefwereld van kinderen en jongeren.
- De jeugddienst/vrijetijdsdienst heeft het mandaat om de werking van de jeugdraad te ondersteunen (informereren, bij elkaar brengen, expertise delen...).
- De jeugdparagraaf wordt ingevoerd bij alle collegebeslissingen.
- De gemeente laat ruimte voor het oprichten van adviesraden.
- De gemeente ondersteunt nieuwe adviesraden.

Operationele doelstelling 4

Beleidsparticipatie wordt verankerd binnen de werking van de gemeente en dus binnen alle diensten.

ACTIES

- Er wordt een participatieambtenaar aangesteld die het overzicht van participatieprocessen en -trajecten bijhoudt en nieuwe initiatieven (mee) opstart.
- De participatieambtenaar stelt medewerkers aan die binnen hun dienst/departement de regie van participatie binnen hun domein opnemen met de focus op kinderen en jongeren.
- Er wordt geïnvesteerd in expertiseopbouw rond beleidsparticipatie door onder andere aanwezigheid op belangrijke studiedagen, uitwisselingen en bezoek aan praktijkvoorbeelden.

Operationele doelstelling 3

Kinderen en jongeren krijgen een stem doorheen het beleid (en diensten).

ACTIES

- De jeugddienst/vrijetijdsdienst plant een belevingsonderzoek over diverse thema's die deel uitmaken van de leefwereld van kinderen en jongeren.
- Op basis van de resultaten van het belevingsonderzoek plant de jeugddienst/vrijetijdsdienst gerichte acties per werkjaar.
- De jeugddienst/vrijetijdsdienst organiseert een overleg* met andere diensten om een jeugdreflex te installeren.

* Een overleg of iets anders. Pak het eens op een originele manier aan. Bekijk zeker het voorbeeld van Sint-Niklaas.

VOORBEELDEN LOKALE SAMENWERKINGEN

Koffie in de koffer, Sint-Niklaas

Team jeugd van de stad Sint-Niklaas nodigt stadsmakers (politici en administratie) persoonlijk uit voor een 'koffie in de koffer'. Tijdens dit gesprek peilt team jeugd naar wat de diensten nu al betekenen voor kinderen en jongeren en op welke manier dit samen met team jeugd versterkt kan worden. Dit met het oog op de opmaak van het nieuwe meerjarenplan. Een kort maar krachtig gesprek van een uurtje is de ideale aanzet om duurzame relaties op te bouwen met beleidsmakers om zo samen te werken aan een kind- en jeugdriendelijker Sint-Niklaas.

Veilige wegen, Hoogstraten

In het kader van het project 'School-straten' bracht de gemeente Hoogstraten samen met kinderen en jongeren hun weg naar school in beeld. In totaal waren er acht basisscholen betrokken bij het project die allemaal hetzelfde traject aflegden. De gemeente slaagde erin om een 750-tal kinderen en jongeren rechtstreeks en actief te betrekken en de schoolomgeving in kaart te brengen.

Benieuwd naar de resultaten?

Die vind je [hier](#).

Artuur communiceert met kinderen, Aarschot

In Aarschot zijn Artuur en zijn vriend, De Vlieg, de mascottes voor de kinderen. De mascottes leggen namelijk overal hun oor te luister bij kinderen en duiken overal in de stad op. Artuur maakt zo van alles mee en vormt het uithangbord voor het kindvriendelijk beleid van de stad.

Check [hier](#) het filmpje.

Zo Geflikt - Uit De Marge brengt jongeren en politie samen

In september 2018 startte Matthijs Spittel als projectleider van Zo Geflikt, het nieuwe project van Uit De Marge vzw. De komende twee jaar werkt hij samen met jongeren, jeugdwerkers en politieagenten om de relatie tussen de verschillende partijen te verbeteren. Met het project wil Uit De Marge van onderuit werken om bezorgdheden en frustraties bij jongeren in hun contacten met de politie aan te pakken, maar tegelijkertijd ook goede praktijken binnen politiekorpsen onderschrijven.

Meer informatie over het project vind je [hier](#).

Kabinet J, Leuven

Kabinet J, jeugdraad Leuven, ziet ook veel kansen in een beter contact met de politie. Ze schreven een advies met heel wat constructieve aanbevelingen.

Bekijk [hier](#) hun initiatief.

Radio Ongelikten Beir, Beernem

Jeugdraad Beernem startte een participatietraject op om de stem van de Beernemse kinderen en jongeren luid te laten klinken bij politici voor de lokale verkiezingen (oktober 2018). Ze bouwden een caravan om tot een mooie radiostudio en creëerden 'Superjeugdraadman'. Daarmee schuimden ze alle lagere scholen af, op zoek naar ideeën en meningen van kinderen. In ruil daarvoor kregen die de kans om plaatjes te draaien. Omdat de caravan op verschillende plaatsen stond, konden ze ruim 700 kinderen en jongeren bevragen. Dat resulteerde in een mooie ambitienota op maat van kinderen en jongeren en voor de politici.

Het initiatief groeide zelfs uit tot een zelfstandige vzw die nu vormingen en trajecten aanbiedt. Wil je graag meer te weten komen? Neem dan zeker [hier](#) een kijkje.

Deze tekst is tot stand gekomen binnen de commissie Beleidsparticipatie en is een publicatie van Bataljong vzw. Alles wat hierin vermeld staat mag overgenomen worden mits bronvermelding.

Graag meer informatie?

Mail naar zita.depauw@bataljong.be
of check onze website www.bataljong.be.

September 2020